

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 5
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 19/1 din 1 noiembrie 2024*

CURRICULUM
la disciplina
„METODICA INVESTIGĂRII INFRAȚIUNILOR PRIVIND VIAȚA SEXUALĂ”
(candidați la funcția de procuror)

AUTOR:
Mariana GORNEA
Procuror, formator INJ

AVIZAT
Șefa Direcției instruire și
Cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. PRELIMINARII

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) definește „violența sexuală” ca fiind „orice act sexual sau încercare de a obține un act sexual, comentarii nedorite de natură sexuală sau avansuri, traficele și exploatarea femeilor în industria sexului, sau altfel de activitate sexuală exercitată prin constrângere, indiferent de relația abuzatorului cu victima, în orice cadru, inclusiv, dar nu limitat la domiciliu și muncă”.

Odată cu ratificarea tratatelor internaționale privind drepturile omului, Statele își asumă obligații juridice de a asigura și proteja drepturile tuturor persoanelor aflate pe teritoriul sau sub jurisdicția lor, inclusiv de a preveni și sancționa violența bazată pe gen.¹ În acest sens, Statele trebuie să ia măsurile corespunzătoare – după caz, introducerea politicilor naționale de luptă împotriva violenței bazată pe sex, asigurarea protecției eficiente, stabilirea serviciilor de suport și asistență pentru victime, ajustarea legislației în mod corespunzător, sensibilizarea publicului, formarea profesioniștilor care se confruntă cu cazurile de violență sexuală, în special împotriva femeilor și adoptarea măsurilor orientate spre prevenirea acestora.

Prin urmare, Statul are obligația pozitivă, în primul rând, de a adopta norme de drept penal și procesual, pentru pedepsirea violenței sexuale și de a urmări implementarea riguroasă în practică a acestor legi pentru a asigura o protecție eficientă victimelor.

Referitor la implementarea în practică a prevederilor legale, într-un șir de hotărâri, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a reiterat *obligația Statelor de a efectua o investigație „eficientă” cu privire la cazurile de violență sexuală*, inclusiv a sesizărilor referitor la tentativă de viol, chiar și în cazul când victimele își retrag ulterior plîngerea.²

Pentru ca o investigație să fie apreciată ca „eficientă”, autoritățile trebuie să acționeze cu promptitudine și suficientă diligență, astfel încât investigația să conducă la stabilirea circumstanțelor cauzei și la identificarea și pedepsirea celor responsabili. Rezultatul final trebuie să fie repunerea în drepturi a victimelor violenței sexuale și repararea prejudiciilor.

Urmările violenței sexuale pot varia în funcție de vârstă, personalitate, natura incidentului și relația în care se află victima cu agresorul, astfel că persoanele care au trecut prin experiențe de violență sexuală se confruntă cu consecințe extrem de grave care le afectează pe termen lung funcționarea fizică, emoțională, comportamentală, cognitivă, socială și profesională.

Investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor privind viața sexuală sunt printre cele mai complexe pentru sistemul de justiție penală.

Standardele internaționale conturează faptul că evaluarea adecvată a afirmațiilor de abuz sexual este adesea o problemă destul de delicată. Anumite tipuri de constrângeri nu lasă urme evidente și nici nu vor lăsa dacă sînt aplicate cu un anumit grad de precauție. În consecință, este de menționat că procurorii trebuie să fie foarte atenți și să nu acorde o importanță scăzută reclamațiilor din cauza absenței urmelor fizice. Același lucru se aplică *a fortiori* când reclamația se referă la constrângerea psihică (umilire sexuală, amenințări la viața și integritatea fizică a persoanei, etc.).

Studiul acestei discipline este deopotrivă necesar și util pentru audienți, constituind un esențial ajutor pentru formarea deprinderilor la investigarea infracțiunilor privind viața sexuală, elaborarea tacticii efectuării anumitor acțiuni procesuale și metodelor de cercetare a infracțiunilor, din perspectiva probatoriului, ținând cont de specificul acestor infracțiuni.

Scopul instruirii la disciplina „Metodica investigării infracțiunilor privind viața sexuală” rezidă în oferirea posibilității audienților în formarea deprinderilor practice

¹ Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Istanbul, 11.V.2011

² A se vedea: *CAUZA I.G. v. REPUBLICA MOLDOVA*, Cererea nr. 53519/07, Hotărârea finală din 15.08.2012
CAUZA M.C. v. BULGARIA, Cererea nr. 39272/98, Hotărârea finală din 04.03.2004

necesare pentru inițierea investigațiilor în vederea administrării probelor pentru ca, în consecință, să fie realizate cu succes sarcinile procesului penal.

Curriculum-ul în baza căruia se vor petrece activitățile este elaborat în baza legislației procesual-penale în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare, precum și a standardelor internaționale, fapt care va permite viitorilor procurori să-și completeze și să-și aprofundeze cunoștințele teoretice cu abilități practice.

II. PRINCIPALELE OBIECTIVE ȘI COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei, audientul va obține următoarele competențe:

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să identifice elementele infracțiunilor privind viața sexuală, în funcție de tipologia infracțiunilor din această categorie;
- să determine normele penale aplicabile pentru calificarea faptelor de violență sexuală;
- să cunoască procedee și metode tactice privind tehnici speciale de administrare a probelor în procesul penal; elementele de probă, administrarea și evaluarea probelor;
- să determine jurisprudența instanțelor naționale și internaționale aplicabilă unor spețe concrete, pentru aplicarea uniformă a legislației;
- să cunoască rolul procurorului în vederea combaterii eficiente a violenței sexuale

La nivel de aplicare:

- să identifice soluții concrete pentru problemele de ordin practic vizând efectuarea acțiunilor procesuale în scopul administrării mijloacelor de probă în procesul penal, ținând cont de particularitățile infracțiunilor privind viața sexuală;
- să utilizeze mijloace tehnice speciale la efectuarea acțiunilor procesual-penale sau măsurilor speciale de investigații;
- să formuleze întrebări față de specialiști și experți în vederea atingerii scopurilor dispunerii constatării tehnico-științifice și medico-legale sau efectuării expertizelor;
- să formeze deprinderi de realizare a conducerii urmăririi penale în cauzele penale privind viciul sexual și control al legalității acțiunilor procesuale efectuate de organul de urmărire penală;
- să elaboreze actele procesuale necesare realizării atribuțiilor de serviciu;
- să deducă metodologia în vederea stabilirii soluțiilor corecte în cadrul examinării spețelor de caz;

La nivel de integrare:

- să formeze capacități de transfer al cunoștințelor teoretice și a abilităților practice în situații atipice, soluționarea situațiilor dificile, rezolvarea unor sarcini cu un grad sporit de complexitate în cazul realizării acțiunilor procesual-penale;
- să aprecieze importanța unui probatoriu în strictă conformitate cu legea, în vederea garantării și protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- să conștientizeze necesitatea direcționării activității organelor de drept la evidențierea circumstanțelor care dovedesc vinovăția bănuitului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea.
- să aprecieze dosarele penale, coroborând învinuirea înaintată persoanei cu probele administrate;

- să proiecteze să ia decizii în vederea întocmirii actelor de procedură pe cauzele penale distincte;
- să propună soluții la completarea conținutului actelor judiciare în cadrul procesului penal

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Sem.	Total ore curs	Total ore practice	Evaluarea
A.3.3. Metodica investigării infracțiunilor privind viața sexuală	M. Gornea	I	4	12	Evaluare continuă / Examen final (pentru candidații la funcția de procuror)

IV. TEMATICA INSTRUIRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Tema instruirii	Numărul de ore
1	Caracterizarea generală a infracțiunilor privind viața sexuală. Tipurile infracțiunilor privind viața sexuală	4
2	Tactica și metodică efectuării acțiunilor de urmărire penală la investigarea infracțiunilor privind viața sexuală. Circumstanțele ce urmează a fi stabilite la investigarea infracțiunilor privind viața sexuală.	4
3	Consimțământul ca un element central pentru libertatea sexuală. Audierea părții vătămate. Disponibilitatea expertizelor judiciare	2
4	Particularitățile investigării infracțiunilor de abuz sexual asupra copiilor	2
5	Audierea bănuitului, învinuitului în cazul investigării infracțiunilor privind viața sexuală. Referirea victimei la serviciile de suport Punerea sub învinuire și terminarea urmăririi penale.	3
6	Evaluare și feedback	1
Total ore:		16

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

A.3.3. Metodica investigării infracțiunilor privind viața sexuală

nr. de ore	Tema instruirii	Strategii didactice/resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1: Infracțiuni privind viața sexuală. Caracterizarea generală. Tipurile infracțiunilor privind viața sexuală (4 ore)			
4	Ore curs: Caracterizarea generală a infracțiunilor privind	Prelegere interactivă (cu	Brainstorming. Studiu de caz

	<p>viața sexuală. Tipologia infracțiunilor contra vieții sexuale. Inviolabilitatea sexuală și libertatea sexuală a persoanei; Violul; Acțiuni cu caracter sexual neconsimțite; Hărțuirea sexuală; Actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani; Acțiuni cu caracter sexual săvârșite cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani; Ademenirea minorului în scopuri sexuale; Elementele de probă. Lipsa consimțământului. Constrângerea fizică și psihologică. Stabilirea imposibilității victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința. Importanța evidențierii contextului de comitere a infracțiunilor privind viața sexuală</p>	<p>suport vizual); Proiector/laptop Flipchart Acces la internet</p>	<p>Lectura surselor din lista bibliografică</p>
<p>Tema 2: Tactica și metodică efectuării acțiunilor de urmărire penală la investigarea infracțiunilor privind viața sexuală. Circumstanțele ce urmează a fi stabilite la investigarea infracțiunilor privind viața sexuală.</p>			
4	<p>Ore practice: Identificarea și sesizarea cazurilor de violență sexuală. Intervenția în cazurile de violență sexuală, evaluarea riscurilor și referirea victimelor. Acțiunile de urmărire penală care nu suferă amânare în cazul cercetării infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei. Cercetarea la fața locului. Întocmirea planului acțiunilor de urmărire penală; Depistarea, conservarea, colectarea și păstrarea probelor biologice. Modelul criminalistic și probatoriul penal, în scopul constatării circumstanțelor care au importanță pentru cauză: dacă a avut loc actul sexual, timpul și locul unde a fost săvârșită infracțiunea; împrejurimile în care a fost săvârșită infracțiunea; identitatea victimei, evaluarea riscului, a necesităților victimei; caracteristica faptuitorului (vârsta, relațiile cu victima, starea sănătății, starea psihică, activitatea profesională, modul de viață, locul de trai, existența antecedentelor penale etc.), rolul fiecăruia în cazul săvârșirii infracțiunii de către un grup de infractori; în ce a constat constrângerea fizică sau psihică a victimei de către infractor sau ce a întreprins acesta pentru a o aduce în stare de imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința; ce consecințe pentru victimă au survenit în urma actului/acțiunilor cu caracter sexual; existența concursului de infracțiuni; Studierea actelor procedurale preluate din procedurale în baza unor spețe prezentate audiențelor practica judiciară, identificarea erorilor admise la întocmirea acestora.</p>	<p>Seminar Studiu de caz Tablă flipchart Întocmirea proiectelor de acte procesuale</p>	<p>Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor actelor procesuale.</p>

	Întocmirea actelor. Analiza actelor procedurale întocmite de audienți.		
Tema 3: Consimțământul ca un element central pentru libertatea sexuală. Audierea părții vătămate.Dispunerea expertizelor			
2	<p>Ore practice: Consimțământul în contextul libertății sexuale. Felurile expertizelor ce pot fi dispuse în cadrul investigației infracțiunilor privind viața sexuală; Cazurile de efectuarea obligatorie a expertizelor; Constatarea sau expertiza medico-legală; expertiza psihiatrică, psihologică; expertiza genetică (ADN), expertiza sexologică; Modalități speciale de audiere a victimei; Condițiile confruntării; Studierea actelor procedurale preluate din practica judiciară, identificarea erorilor admise la întocmirea acestora. Întocmirea actelor procedurale în baza unor spețe prezentate audienților. Analiza actelor procedurale întocmite de audienți.</p>	Seminare Studiu de caz Tablă flipchart Întocmirea proiectelor de acte procesuale	Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor actelor procesuale.
Tema 4: Particularitățile investigării infracțiunilor cu caracter sexual privind victimele copii			
2	<p>Ore practice: Audierea în condiții speciale a copiilor victime-art.110¹Cpp Intervievatorii. Referirea cazului Serviciului integrat de specializare înaltă ”Barnahus”; Vârsta consimțământului sexual. Consimțământul viciat.Evaluarea psihologică.Protecția copilului victimă. Indicarea participanților prezența cărora este obligatorie la efectuarea acțiunilor de urmărire penală descrise <i>supra</i> și rolul fiecărui participant.</p>	Seminare Studiu de caz Tablă flipchart Întocmirea proiectelor de acte procesuale	Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică
Tema 5. Audierea bănuțului, învinuțului în cazul investigației infracțiunilor privind viața sexuală. Referirea victimei la serviciile de support. Punerea sub învinuire și terminarea urmăririi penale.			
3	<p>Aspectele practice privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală evocate <i>supra</i>. Explicarea metodicii de realizare a acțiunilor de urmărire penală și aspectele necesare a fi elucidate prin aceste acțiuni. Verificarea de către procuror a cauzei primite de la organul de urmărire penală, că urmărirea penală este completă, că există probe suficiente și legal administrate; Standardul probei; Punerea sub învinuire și terminarea urmăririi penale. Evaluarea situației victimei și referirea la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică,</p>	Seminare Studiu de caz Tablă flipchart Întocmirea proiectelor de acte procesuale	Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică

	servicii de adăpost, asistență juridică) Evitarea revictimizării. Întocmirea actelor procedurale în baza unor spețe prezentate audienților.		
1	Ore practice: Analiza actelor procedurale întocmite de audienți	Seminare Studiu de caz Tablă flipchart	Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică
	Evaluare și feedback		
Total ore: 16 (ore de curs – 4; ore practice – 12)			

VI. EVALUAREA

Formele de evaluare: continuă și finală.

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. Notele vor fi acordate pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup), precum și pentru calitatea prestației verbale. La evaluarea activității continue se va ține cont de:

- participarea audienților în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale/în grup;
- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- redactarea unor acte în baza subiectelor discutate;
- susținerea unor testări obligatorii care vor conține sarcini cu obiective de evaluare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;

B. Evaluarea finală va consta în examen scris, alcătuit dintr-un test-grilă (ce va cuprinde întrebări teoretico-aplicative) și sarcina practică.

VII. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Constituția Republicii Moldova;
2. Codul penal nr. 985/2002;
3. Codul de procedură penală nr. 122/2003;
4. Legea nr.320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului;
5. Legea nr.264/2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic;
6. Legea nr.123/2010 cu privire la serviciile sociale;
7. Legea nr.140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți;
8. Legea nr.137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor;
9. Legea nr.45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie;
10. Legea Nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați;
11. Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală din 20.04.1959;
12. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 04.11.1950;

13. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Istanbul, 11.V.2011 CAHVIO
14. Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, încheiată la Lanzarote la 25 octombrie 2007
15. Hotărârea Guvernului nr.270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
16. Hotărârii Guvernului nr.143/2018 cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului;
17. Hotărârea Guvernului nr. 708/2019 pentru aprobarea Regulamentului cadru cu privire la organizarea și funcționarea Centrului regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor și a Standardelor minime de calitate;
18. Hotărâre Guvernului Republicii Moldova nr.534 din 26.07.2023 pentru aprobarea Regulamentului privind aprecierea medico-legală a gravității vătămării integrității corporale sau sănătății;
19. HG din 23.03.2022 pentru aprobarea Programului de creare și dezvoltare a Mecanismului național de referire pentru protecția și asistența victimelor infracțiunilor pe anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni pentru anii 2022-2024 privind implementarea acestuia
20. Ordinul ministrului sănătății nr. 908/2021 cu privire la aprobarea Protocolului clinic standardizat „Managementul clinic al cazurilor de viol”;
21. Ordinul ministrului sănătății nr.176 din 28.02.2022 ” cu privire la Ghidul de intervenție în urgențele psihiatrice”.
22. Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 903 din 29.07.2019 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind intervenția structurilor teritoriale de asistență socială în cazurile de violență în familie;
23. Ghid metodologic cu privire la instrumentarea cauzelor cu copii victime/martori ai infracțiunilor aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.619/25 din 02.09.2015 ordinul Procurorului General nr.25/25 din 03.08.2015
24. Aionîtoaie C., Sandu I.E. (coordonatori), Bercheșan V., Butoi T., Marcu I., Pălănceanu E., Pletea C., Stancu Em. *Tratat de tactică criminalistică*. - Craiova: Carpați, 1992.
25. Sergiu Brînza ; Vitalie Stati. – Chișinău : Tratat de Drept penal. Partea specială. S.n., 2015..
26. Budeci A., Chintea S., Misail-Nichitin D., Didâc V. *Audierea copiilor victime-martori ai exploatării sexuale comerciale (îndrumar practic)*. - Chișinău, 2011.
27. Centrul Internațional La Strada Moldova. Ce este exploatarea sexuală online a copiilor? Ghid pentru profesioniști. Disponibil: <https://bit.ly/3D0dE0m>.
28. Dolea, Ig. Codul de procedură penală (comentariu aplicativ): Textul cu modificările legislative operate până la 1 septembrie 2016. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. 1172 p. ISBN 978-9975- 3111-3-7.
29. Dolea, Ig. Drepturile persoanei în probatoriul penal: conceptul promovării elementului privat. Chișinău: Bons Offices, 2009. 416 p. ISBN 978-9975-9927-7-0.
30. https://juridicemoldova.md/8924/infracțiunile_privind_viata_sexuala_din_perspectiva_legii_penale_a_republicii_moldova_aspecte_de_lege_ferenda.html
31. Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție din 07.11.2005, nr.17 „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală” //Buletinul CSJ a RM 3/11, 2006;

32. Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție din 22.11.2004, nr. 37 „Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii” //Buletinul CSJ a RM 8/4, 2005;
33. Patsili Toledo, Ruslan Popov, Ludmila Dumneanu „Linii directoare de investigare a infracțiunilor privind viața sexuală în conformitate cu principiile bazate pe drepturile omului”, 2017.
34. Cauza M.C. c. Bulgaria, CEDO 4 decembrie 2003, 39272/98
35. Cauza T și V vs Marea Britanie Hotărâre CEDO 16.12.1999
36. Cauza A.S. c. Finlanda (Cererea nr. 40156/07) Hotărâre CEDO 28 septembrie 2010
37. Cauza A.H. vs. Finlanda (Cererea nr. 46602/99), Hotărâre CEDO 10 mai 2007
38. Cauza I.G. c. Republica Moldova, CEDO, 15.05.2012
39. Cauza N.A. c. R.M. (Cererea nr. 13424/06)
40. Directiva UE 2012/29 privind drepturile victimelor infracțiunii